

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

1 Vtrum cambia ad proxima loca eiusde[m] regni sint licita, necne.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

ratione maioris dilationis plus insuper recipitur. Hæc ergo omnia vſuraria sunt cãbijs. Et confirmatur hæc ratio, quoniam si illa futuri valoris ratio haberi possit in cãbijs, eadem ratio duci posset in cãbijs proximorum locorum eiusdem regni, immo & eiusdem loci. Possit inquam quis numerare pecunias in nundinis Maij Metinẽsis restituendas ibidem in nundinis Octobris, eadẽque cũ lucro, propterea quod petatur tunc auctum iri pretium, quæ tamen potentissima esset vſura, vt quaestione etiam proxima repetentes monstrabimus. Quocirca inter calatio solutionum dimidiatæ quadragesimæ profecto non potest non esse suspecta. Igitur nullam aliam videre mihi videor legitimam cambiendi rationem, quam si ex præcedentibus nundinis illius loci ad quem cambitur, & ex præsentibus coniecturis aestimetur, absque fraude & dolo pecunia valor, qui est in præsentem aut in proximis nundinis, & secundũ illud solutio cambiij cõstituatur. Hec enim esse cenſeo cambire præsentem pecuniam pro præsentem, & præcipue dum cambitur ad Romam & ad quemcunq; locum, vbi non expectantur nũdinae. Ex quo fit quod præteritio nundinarum nunquam fieri præsumitur nisi cum vſurarum fraude. Quod si dicas forſan tempore faciendæ solutionis res fore variatas, respõdetur, quod eiusmodi pericula oportet te subire. Nam hæc est negotiatorum conditio & fors. Etenim si vis pecuniam tuam adeo in tuto collocare, iam non est negotiatio, sed vere mutuario cuius gratia pretium iure percipere nequis.

Descendamus ergo ad superiorum argumentationum responsã, quibus se ipsi mercatores iugulant quamuis illi qui rationem suarum habent conscientiarum, bene vident nullius esse momenti, sed illi hæc cogitant, qui suam volunt vſuram suare & incrustare. Ad primum igitur respondetur, quod etsi cambia ad longius tempus non sint adeo fugifera, neque tam cõmoda conferenti prius pecuniam non tamen ideo sit consequens, vt possit illius dilationis gratia pretiũ recipi. Alias omnes vſurarum nequitias excusare a culpa valeamus. Nam vſurarius propterea ex longiori tempore amplius petit pretiũ, quod diutius habet suam pecuniam impeditã. Igitur qui noluerit hoc expectandi bene-

ficiũ gratis conferret, non faciat eiusmodi cambia, quia neque si improbiſſime ab alio rogetur, excusabitur a peccato. Exponat ergo pecuniam suam alia negotiatio. Immo qui illam causam allegat recipiendi pretium, ore proprio, suam fateatur nequitiam, ac si lucrum cessans recipere posset, quod vt superius ac iustus nuperime dicebamus, iuste nequit. Secunda vero ratio, nempe quod quo laxiora sunt cambia plures sunt qui recipiant, & ideo pretium augeri licet, non est præ sua firmitate audienda. Primum, quia nõ sunt cambia aliarum mercium truitina perpendenda. Præterea, quando accipientium multitudo inde emergit, quod plus temporis expectatur solutio, iam supra explicuimus quemadmodum non sit iusta causa augedi pretia, eo quod radix manifestissimũ in fronte inscriptum habet vſuræ titulum. Quare ridiculum est, quod in tertia ratione adhibetur, videlicet illud actus non recipi propter longius tempus, sed quia indulgentur recipienti maiores inducia, vt possit in loco solutionis parare pecuniam. Nam profecto idem est profus recipere ratione expectari temporis, atque ob id recipere, vt alter possit soluendam pecuniam parare, quam in promptu non habet. Hæc enim profus de causa qui ad vſuras recipit maiores soluit, quanto longius illi tempus conceditur.

QVÆSTIO XIII.

DE RELIQVIS CAMBIORUM generibus.

ARTICVLVS I.

Vtrum cambia ad proxima loca eiusdem regni sint licita.

EDensioribus ergo cambiorum speciebus emersis, reliqua que decisu facilio ra sũt, in hac postrema quaestione proponamus. Et primo arguitur licitũ esse pro cambio inter duo loca eiusdem regni pretiũ recipere. Nã loci distantia huic negotio accidentaria est, atque adeo licet iustitia pretij violari possit, si non pro rone distantia taxet, vſura tamen non potest committi, quandoquidem & transſerre pecuniam ab vno in alium

Legitima cambiorum ratio.

Ad primum arg.

SOTO
DE IUSTITIA
LIB. II
DII
13

in alium locum, pretio quoque æstimari potest. Secundo. Quia cum dictum sit posse cambiari pecuniam vnius loci pro maiori alterius, quando plurius illic æstimatur, eadem ratione id fieri potest in nudinis eisdem regni. Vt si cambium fiat Metinæ ad nudinas de Villalon, vbi speratur æctum in pretium, potest illud in pactu daci Metinæ. In cõtrarium est quod eiusmodi cambia merito apud viros probos vsuræ caractere inuruntur.

Secunda conclusio. Ad quæstionem tribus conclusionibus respondetur. Prima est. Si res sincere & cãdide, vt simpliciter sonat, consideretur, potest quidem pro cambijs inter quæcunq; loca quantumuis propinqua pretium recipi. Hanc enim conclusionem prior earum rationum quas proxime faciebamus, demonstrat. Si enim magnum pecuniæ pondus transmittendum tibi esse a Metina Hispali, vel a Florentia Romam possit qui illam Hispali haberet vel in numero vel in debitis eandem a te Metinæ accipere, & quia consignat eam tibi Hispali, pretium recipere. At vero non amplius quam exiguum illud quo perantium posset mitti nisi forte non fictum sed verum latronum vel alius generis periculum irineri immineret. Nam tunc aliquantulo cumulatus esset iustum. Hæc autem pretia adeo sunt exilis momenti, vt nihil apud campiores fiant. Quocirca adhibetur secunda conclusio. Pro cambijs intra regnum soluendis nulla potest æquitate pretium recidi. De illis enim loquor pretijs tanta æstimationis quanta camforibus in vsu esse solet. Probatur, quoniam illa non sunt causa transferendæ pecuniæ. Quoniam ad id neque labores necessarii sunt, neque propter itinerum pericula industria aut diligentia, quæ sint aliquo pretio digna. Et ideo manifestum est eiusmodi fœnus pro ratione temporis exigi quod differretur solutio. Neque de hoc vllus eorum, qui bene morati sunt, ambit. Tertia conclusio. Cambia quæ re vera eodem loco aut parum distant in eadẽ prouincia redhibenda sunt, licet fieri fingantur ad nudinas aliorum regnorum, neuiquam ab vsuræ labe elui possunt, sed inter ea, quæ proprie dicuntur sic cap. primum habent locum. Quare illa quæ Mediolaani, verbi gratia sunt per Genuam, aut Venetias, aut per Bugas: & Metinæ per Lugdunum, aut

per Flandriam, si re vera qui Mediolaani aut Metinæ recipit, non habet in illis locis pecuniam, neque sperat habere, vt illic soluat, sed vbi recipit, indiget, & illic est soluturus, quid quid campiores fingant, impudentia cambia sunt, vt supra sub titulo de cambio ratione loci adnotauimus. Hæc enim sunt figmenta & palliamenta quibus campiores nobilium bona deglubunt. Sciunt enim dum ciues qui mercaturam non exercent, cambia ab ipsis expositum, nullos habere apud Flandriam numos, & nihilominus cogunt eos vt ad suos ipsorum campiorum munitos literas dirigant qui cambia remittant. Non solum ergo hominibus vt illic diuimus, im. no & Deo ipsi imponere isti pergunt. At vero aiunt, nihil mea refert soluturus ne sit mihi alibi an non. Porro autem his Syluester verb. vsura. 4. §. 9. quod quando campior id scit vel præsumit, in vsuræ vitium mergitur, quia bene scit nullum recipere pretium nisi pro tempore, sicut ille facit, qui fictitious boues a rustico emit quos non habet, eodemque illi locat qui saluos sustentet, & operaturum mercedem soluat. Et quo vsuræ huius venenum apertius pateat, fac ciuium quemlibet qui non est campior, illa calliditate tribuere alteri suam pecuniam auctiorem sibi restituendam, nunquid non vt manifestarius vsurarius haberetur? Cur ergo non etiam campior? Multo autem impudentius eadem sunt cambia a Metina in Villalon, aut in alteram Metinam, quamuis in virtute eodem recidat, eui nominentur per Flandriam aut per Lugdunum. Nam vt dicebamus, si in nudinis Hispanis facienda est solutio, eodem recidit. Quapropter illa cambia quæ in Italia intra eandem prouinciam sunt, nempe Mediolaani per Florentiam aut per Genuam, nescio quo possint modo personari, ne appareant vsuraria, cum plane pretium non ratione loci, sed ratione temporis, augeatur.

Syluest.

Prima conclusio. Ad quæstionem tribus conclusionibus respondetur. Prima est. Si res sincere & cãdide, vt simpliciter sonat, consideretur, potest quidem pro cambijs inter quæcunq; loca quantumuis propinqua pretium recipi. Hanc enim conclusionem prior earum rationum quas proxime faciebamus, demonstrat. Si enim magnum pecuniæ pondus transmittendum tibi esse a Metina Hispali, vel a Florentia Romam possit qui illam Hispali haberet vel in numero vel in debitis eandem a te Metinæ accipere, & quia consignat eam tibi Hispali, pretium recipere. At vero non amplius quam exiguum illud quo perantium posset mitti nisi forte non fictum sed verum latronum vel alius generis periculum irineri immineret. Nam tunc aliquantulo cumulatus esset iustum. Hæc autem pretia adeo sunt exilis momenti, vt nihil apud campiores fiant. Quocirca adhibetur secunda conclusio. Pro cambijs intra regnum soluendis nulla potest æquitate pretium recidi. De illis enim loquor pretijs tanta æstimationis quanta camforibus in vsu esse solet. Probatur, quoniam illa non sunt causa transferendæ pecuniæ. Quoniam ad id neque labores necessarii sunt, neque propter itinerum pericula industria aut diligentia, quæ sint aliquo pretio digna. Et ideo manifestum est eiusmodi fœnus pro ratione temporis exigi quod differretur solutio. Neque de hoc vllus eorum, qui bene morati sunt, ambit. Tertia conclusio. Cambia quæ re vera eodem loco aut parum distant in eadẽ prouincia redhibenda sunt, licet fieri fingantur ad nudinas aliorum regnorum, neuiquam ab vsuræ labe elui possunt, sed inter ea, quæ proprie dicuntur sic cap. primum habent locum. Quare illa quæ Mediolaani, verbi gratia sunt per Genuam, aut Venetias, aut per Bugas: & Metinæ per Lugdunum, aut

Secunda conclusio. Pro cambijs intra regnum soluendis nulla potest æquitate pretium recidi. De illis enim loquor pretijs tanta æstimationis quanta camforibus in vsu esse solet. Probatur, quoniam illa non sunt causa transferendæ pecuniæ. Quoniam ad id neque labores necessarii sunt, neque propter itinerum pericula industria aut diligentia, quæ sint aliquo pretio digna. Et ideo manifestum est eiusmodi fœnus pro ratione temporis exigi quod differretur solutio. Neque de hoc vllus eorum, qui bene morati sunt, ambit. Tertia conclusio. Cambia quæ re vera eodem loco aut parum distant in eadẽ prouincia redhibenda sunt, licet fieri fingantur ad nudinas aliorum regnorum, neuiquam ab vsuræ labe elui possunt, sed inter ea, quæ proprie dicuntur sic cap. primum habent locum. Quare illa quæ Mediolaani, verbi gratia sunt per Genuam, aut Venetias, aut per Bugas: & Metinæ per Lugdunum, aut

Probatur, quoniam illa non sunt causa transferendæ pecuniæ. Quoniam ad id neque labores necessarii sunt, neque propter itinerum pericula industria aut diligentia, quæ sint aliquo pretio digna. Et ideo manifestum est eiusmodi fœnus pro ratione temporis exigi quod differretur solutio. Neque de hoc vllus eorum, qui bene morati sunt, ambit. Tertia conclusio. Cambia quæ re vera eodem loco aut parum distant in eadẽ prouincia redhibenda sunt, licet fieri fingantur ad nudinas aliorum regnorum, neuiquam ab vsuræ labe elui possunt, sed inter ea, quæ proprie dicuntur sic cap. primum habent locum. Quare illa quæ Mediolaani, verbi gratia sunt per Genuam, aut Venetias, aut per Bugas: & Metinæ per Lugdunum, aut

Tertia conclusio. Cambia quæ re vera eodem loco aut parum distant in eadẽ prouincia redhibenda sunt, licet fieri fingantur ad nudinas aliorum regnorum, neuiquam ab vsuræ labe elui possunt, sed inter ea, quæ proprie dicuntur sic cap. primum habent locum. Quare illa quæ Mediolaani, verbi gratia sunt per Genuam, aut Venetias, aut per Bugas: & Metinæ per Lugdunum, aut

Ad prius igitur argumentum iam responsum est. Ad posterius autem respondetur, vt superius dicebamus, qd intra eandem prouinciam fieri nõ potest cambium presentis pro presenti pecunia diuerso valore, æstimata. Sicut inter diuersas prouincias & regna. Nam in diuersis prouincijs varias inde prouenit, quod in vno loco pecuniaz

Ad primam arg. Ad secundum.

nia inopia laboratur in alia vero vbertate fruuntur. In eodem autem regno discrimen hoc haberi non potest, nisi habita ratione diuersorum temporum, ut si modo maior sit copia & timeatur in futuris nundinis inopia, & sub hac spe cambii, usura esset ratione temporis, ut superiori quaestione explicatum est.

ARTICVLVS II.

Utrum cambia qua licet at primas nundinas fiant tempore loco distantes tamē quo longius distant pretiosius fiant sint licita.

Primum
arg.

Postremus denique cambiorum scrupulus est, utrum quo proximae nundinae ab eius loci distantius abfint, pretiosius fieri possit cambium? Et arguitur a parte affirmatiua. Cambire in primas nundinas quantumcumque tempore distantes, nulla est usura, ut supra declaratum est. Quod si fiant extra regnum, potest maior pecunia pro minori, & e conuerso, cambi, ut est etiam definitum, quo autem distantes sunt tempore nundinae, plures sunt qui cambiorum pecuniam perant ergo nihil obstant quo minus cambium pretiosius fieri possit. Quando quidem yberiozem recipientium numerum pretium cambiorum auget, si ex corrupta radice non pullulet. In contrarium est quod augmentum hoc prouenire videtur ex hoc quod diutius expectatur solutio, quod usurae testimonium est.

Hunc articulum ob ea potissimum cambi a adieci mus, quae apud nostros in more sunt, nempe propter cambia quae inter Castellanos ac Lusitanos celebrantur. E nimvero si cambium ad nundinas eiusdem provinciae fiat, iam satis dictum est non esse licitum plus recipere, propterea quod nundinae plus distent. Nam illic sola temporis ratio habetur. Quando vero cambium extra provinciam fit, tunc est dubium, eo quod vel valor pecuniae diuersus in altero loco, vel translatio videatur cambium iustificare dum nundinae distantes sunt tempore.

Praxis ergo cambiendi a nobis a Lusitaniam est, quod cum illic non sint nundinae sicut de Roma dictum est, non cambiunt nisi ad certum tempus. Diuersimode tamen a nobis ad ipsos quam e conuerso. Campfo

Expla-
natur q-
stio pro
posita.

ria enim pecunia quae Metinae suscipitur, soluenda est. Vlyssipponae post integrum mensem, & cum illic, ut de Flandria hoc tempore dictum est, non sit tanta pecuniae copia, plus apud illos quam apud nos aestimatur, ob idque ille qui Metinae mille numeravit, licet aliquantulo minus reciperet Vlyssipponae, tamen sicuti de illo diximus, quae Metinae modo munerat & recipiat in Flandria, tantum recipit. Et si tantundem in forma recipiat, plus tamen recipit in valore. Et ideo cambii lingua nostra vocatur, Ad par, hoc est quod idem prosum recipitur quod confertur, cum tamen illud par Lusitaniae valore sit maius. Sed dicere possunt mercatores, ratione translationis pecuniae illud lucrum esse licitum. Ita tamen in remissione quae illinc ad nos fit, ybenosior later anguis, Remittitur enim ad primas nostratum nundinas. Sed quo plus distant, plus mercedis exigitur, & solent plurimum quatuor mensium inducitur concedi. Obviandum autem campfores non illud plus recipere propter tempus, sed quia plures tunc sunt qui cambia recipiant. Et quidem Caietan. in illo suo celebri opusculo, cap. 7. huic campfores causa aperte fauet, admonet siquidem diligenter notandum non esse sufficiens signum iniusti contractus minus dare pro cambio, dum tempus multum interiacet ante nundinas, plusque quando proximae sunt nundinae, hoc est campfores qui prius numerat minus dare quando distantes sunt nundinae, plus autem quando sunt propinquiores, ut eandem recipiat pecuniam, id est plus lucrari propter longius dilatum tempus. Sic enim est obscura eius littera explicanda. Nam forsitan, inquit, haec consuetudo introduci potuit, propterea quod ad longius tempus pauciores sunt campfores qui locum habent venditorum, pluresque cambia recipientes. At vero pro obiecto nisi ego grauitur decipior, non possum non mutari quod hanc indulgentiam viri tanta eruditionis campfores obtulerit. Ad quaestionem ergo duabus conclusionibus respondetur, ad cambia quae ad Lusitaniam sunt peculiariter accommodatis. Priores. In pretium missionis pecuniae hinc illic recipi quidpiam nequit, nisi quanta aestimaretur simplex translatam pecuniam, iuxta formam explicatam quaestione secunda. Itaque si centum ducati qui Meti-